

23.04.2018

Asia/29

§ 250

V 16.5.2018, Valtuutettu Maria Ohisalon aloite lastensuojelun sosiaalityön asiakasmitoituksesta

HEL 2017-013028 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle 7.5.2018 saakka.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle 7.5.2018 saakka Otso Kivekkään ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Maria Ohisalon aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Maria Ohisalo ja 39 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan lastensuojelun sosiaalityön asiakasmäärän rajoittamista 30 lapsen työntekijää kohden.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että sosiaalityöntekijöiden määrän riittävyys on tärkeää lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon laadukkaassa asiakastyössä.

Työntekijämäärää tulee tarkastella suhteessa sosiaalityöntekijöiden erillisiin tehtäväkuviin. Asiakasmitoitusta on tarkoituksenmukaista arvioi-

da keskimääräisenä yksiköittäin avo-, sijais- ja jälkihuollossa. Asiakasmäärä ei kuvaa pelkästään sosiaalityöntekijän työn kuormittavuutta. Työntekijäkohtaisesti määritelty enimmäisasiakasmäärä voisi johtaa mm. tilanteisiin, joissa suuren sisarusarjan asioiden hoitaminen jouduttaisiin jakamaan eri sosiaalityöntekijöille. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että työyhteisössä voidaan järjestää työt huomioon ottaen asiakasperheiden vaihteleva kuormittavuus.

Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityö on vaativaa vuorovaikutustyötä, johon sisältyy merkittävä virkavastuu. Avo- ja sijaishuollon sosiaalityöntekijä työskentelee alle 18-vuotiaiden lasten, heidän perheidensä ja läheistensä sekä laajojen viranomaisverkostojen kanssa. Avo- ja sijaishuollon sosiaalityöntekijän tehtäviin kuuluu vaativien tahdosta riippumattomien päätösten valmistelu, kuten lapsen kiireelliset sijoitukset, huostaanotot sekä yhteydenpidon ja liikkumisvapauden rajoitukset.

Vuoden 2017 lopussa Helsingin lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä on ollut keskimäärin 40 lasta sosiaalityöntekijää kohden. Sijoituksen sosiaalityössä on ollut keskimäärin 28 lasta ja jälkihuollon sosiaalityössä keskimäärin 76 nuorta sosiaalityöntekijää kohden. Kansalliseen tasoon verrattuna Helsingin asiakasmitoitukset ovat hyvät. Esimerkiksi kuusikkokuntien vertailussa vuonna 2016 lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät avo- ja sijaishuollossa ovat olleet alhaisimmat Helsingissä.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimen palveluja uudistamistyössä vahvistetaan lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaisia peruspalveluja. Uudistusten myötä lapsen ja perheen on mahdollista saada sosiaalityötä ja muita tarvittavia palveluja myös ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lastensuojeluun jäävät jatkossa ainoastaan ns. suojelua tarvitsevat lapset. Avohuollon sosiaalityön asiakasmäärät ovat rakennemuutoksen avulla vähentyneet vuonna 2017. Vuonna 2018 on tarkoitus lisätä erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalityöntekijöiden määrää. Sosiaali- ja terveyslautakunta on vuoden 2018 käyttösuunnitelmassa kohdentanut tähän määrärahoja. Näillä toimenpiteillä vähennetään avohuollon sosiaalityön keskimääräistä asiakasmäärää ja tavoitteena on 30 lapsen asiakasmäärä sosiaalityöntekijää kohden.

Jälkihuollon sosiaalityö poikkeaa merkittävästi avo- ja sijaishuollon sosiaalityöstä. Jälkihuollon sosiaalityöntekijä työskentelee pääsääntöisesti 18 vuotta täyttäneiden nuorten kanssa. Tehtävään ei sisälly tahdosta riippumattomien päätösten valmistelua. Tämän vuoksi jälkihuollon sosiaalityössä ei ole tarkoituksenmukaista tavoitella 30 lapsen keskimääräistä työntekijämitoitusta.

Jälkihuollossa työskentelyä voidaan verrata nuorten aikuissosiaalityön tiimien tilanteeseen. Sekä jälkihuollossa että nuorten sosiaalityössä asiakkaina olevat nuoret ovat aikuistumisensa ja itsenäistymisensä alussa ja tarvitsevat tukea työn, koulutuksen ja arjen selviytymisen hallintaan. Arjen tukea antavat sosiaaliohjaajat. Sosiaalityöntekijät vastaavat nuoren palvelujen koordinoinnista ja suunnitelmallisesta työn varmistamisesta. Kevään 2018 aikana sekä jälkihuollossa että nuorten sosiaalityössä selvitetään erittäin vahvaa tilapäistä tai pitkäkestoista tukea, vahvaa määräaikaista tukea ja kevyempää tukea tarvitsevien nuorten määrät. Selvitykseen sisällytetään sosiaali- ja terveyslautakunnan edellyttämät laskelmat ja ehdotukset sekä muut asiakasmitoitukseen ja kuormittavuuteen vaikuttavat seikat. Selvityksestä saatavan tiedon perusteella voidaan arvioida sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien mitoitus ja työpanos nuorten tuen tarpeisiin.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Maria Ohisalon aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 27.02.2018 § 50

HEL 2017-013028 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon valtuutettu Maria Ohisalon valtuustoaloitteesta koskien lastensuojelun sosiaalityön asiakasmitoitusta:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää sosiaalityöntekijöiden määrän riittävyyttä tärkeänä tekijänä lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon sosiaalityössä laadukkaan asiakastyön toteutumisen näkökulmasta.

Työntekijämäärää tulee tarkastella suhteessa sosiaalityöntekijöiden erilaisiin tehtävänkuviin. Asiakasmitoitusta on tarkoituksenmukaista arvioida keskimääräisenä yksiköittäin avo-, sijais- ja jälkihuollossa. Työntekijäkohtaisesti määriteltä joustamaton enimmäisasiakasmäärä johtaisi esimerkiksi tilanteisiin, jossa suuremman sisarusarjan asioiden hoitaminen jouduttaisiin jakamaan eri sosiaalityöntekijöille. Pelkkä asiakasmäärä ei myöskään kuvaa sosiaalityöntekijän työn kuormittavuutta. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että työyhteisössä voidaan järjestää työt huomioiden asiakasperheiden vaihteleva kuormittavuus työntekijän näkökulmasta.

Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityö on vaativaa vuorovaikutustyötä, johon sisältyy merkittävä virkavastuu. Avo- ja sijaishuollon sosiaalityöntekijä työskentelee alle 18-vuotiaiden lasten, heidän perheidensä ja läheisverkkojen sekä laajojen viranomaisverkostojen kanssa. Avo- ja sijaishuollon sosiaalityöntekijän tehtäviin kuuluu vaativien tahdosta riippumattomien päätösten valmistelu, kuten lapsen kiireelliset sijoitukset, huostaanotot, yhteydenpidon ja liikkumavapauden rajoitukset.

Vuonna 2017 lopussa on Helsingin lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä ollut keskimäärin 40 lasta, sijoituksen sosiaalityössä keskimäärin 28 lasta ja jälkihuollon sosiaalityössä keskimäärin 76 nuorta sosiaalityöntekijää kohden. Kansalliseen tasoon verrattuna Helsingin asiakasmitoitukset ovat hyvät. Esimerkiksi Kuusikkokuntien viimeisimmässä vertailussa vuonna 2016 lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät avo- ja sijaishuollossa ovat olleet alhaisimmat Helsingissä.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa toteutetaan palvelujen uudistamista, jossa vahvistetaan lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaisia peruspalveluja. Uudistusten myötä lapsen ja perheen on mahdollista saada sosiaalityötä ja muita tarvittavia palveluja myös ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lastensuojeluun jäävät jatkossa vain niin sanotut suojelua tarvitsevat lapset. Avohuollon sosiaalityön asiakasmäärät ovat rakennemuutoksen avulla lähteneet jo laskuun v. 2017. Vuonna 2018 lisätään edelleen erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalityöntekijöiden määrää. Sosiaali- ja terveyslautakunta on vuoden 2018 käyttösuunnitelmassa kohdentanut tähän määrärahoja. Näillä toimenpiteillä lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä keskimääräinen asiakasmäärä tulee pienenemään vuoden 2018 aikana enintään 30 lapseen sosiaalityöntekijää kohden, mitä sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo laadukkaana lastensuojelun edellyttävän.

Jälkihuollon sosiaalityö poikkeaa merkittävästi avo- ja sijaishuollon sosiaalityöstä. Jälkihuollon sosiaalityöntekijä työskentelee pääsääntöisesti 18 vuotta täyttäneiden nuorten kanssa, eikä tehtävään sisälly tahdosta riippumattomien päätösten valmistelua. Tämän vuoksi jälkihuollon

sosiaalityössä ei ole tarkoituksenmukaista tavoitella vastaavaa 30 lapsen keskimääräistä työntekijämitoitusta.

Jälkihuollossa työskentelyä voidaan verrata nuorten aikuissosiaalityön tiimien tilanteeseen. Sekä jälkihuollossa että nuorten sosiaalityössä asiakkaina olevat nuoret ovat aikuistumisen ja itsenäistymisen alussa ja tarvitsevat tukea työn, koulutuksen ja arjen selviytymisen hallintaan. Arjen tukea antavat sosiaaliohjaajat. Sosiaalityöntekijät ovat kokonaisvastuussa nuoren palvelujen koordinoinnissa ja suunnitelmallisen työn varmistamisessa. Kevään 2018 aikana sekä jälkihuollossa että nuorten sosiaalityössä selvitetään, kuinka moni nuori tarvitsee erittäin vahvaa tilapäistä tai pitkäkestoista tukea, kuinka moni tarvitsee vahvaa määräaikaista tukea ja kuinka moni pärjää kevyemmällä tuella. Tämän tiedon perusteella voidaan arvioida sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien mitoitus ja työpanos nuorten tuen tarpeisiin.

Selvityksen tulee sisältää selkeät kehittämissuositukset ja laskelmat siitä, mikä on se taso, (sosiaalityöntekijän asiakasmäärä sekä sosiaaliohjaajan asiakasmäärä), joka turvaa jälkihuollon asiakasnuorten palvelut ja miten huolehditaan, että tämä taso toteutuu. Selvityksen mahdollisesti sisältämät toimenpide-ehdotukset tuodaan lautakunnan käsitteilyyn.

Asiakasmitoituksen onnistumisen kannalta tärkeää on huomioida myös muut asiakasmitoitukseen ja sen kuormittavuuteen vaikuttavat seikat. Tällaisia seikkoja ovat lastensuojelun työntekijöiden työhyvinvoinnin ja työehtojen parantaminen, jotta lastensuojelun vakanssit saadaan pidettyä täytettyinä myös Helsingissä, ja lastensuojelun tukitoimien kuten tukiperhetoiminnan ja kotipalvelun parempi resursointi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sosiaalityöntekijän työntekijäkohtaisen asiakasmäärän ollessa kohtuullinen mahdollistuu sosiaalityöntekijän työssä paremmin lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävän vuorovaikutustyön ja osallisuuden toteuttaminen. Sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärän kohtuullinen taso vahvistaa työntekijöiden työhyvinvointia."

Käsittely

27.02.2018 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Kati Juva: Lisätään lausunnon viimeiseksi kappaleeksi ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Selvityksen tulee sisältää

selkeät kehittämissuositukset ja laskelmat siitä, mikä on se taso, (sosiaalityöntekijän asiakasmäärä sekä sosiaaliohjaajan asiakasmäärä), joka turvaa jälkihuollon asiakasnuorten palvelut ja miten huolehditaan, että tämä taso toteutuu. Selvityksen mahdollisesti sisältämät toimenpidesuositukset tuodaan lautakunnan käsittelyyn."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Vastaehdotus 2:

Jäsen Laura Nordström: Lausunnon kuudenneksi kappaleeksi lisätään: "Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että lastensuojelun avo- ja sijais- huolto tulisi tulevaisuudessa resursoida niin, että keskimääräinen lapsimäärä työntekijää kohden olisi enimmillään noin 30 lasta. Lastensuojelun resursseista ja kehittämistoimenpiteistä raportoidaan vuonna 2019."

Kannattaja: jäsen Katju Aro

Vastaehdotus 3:

Jäsen Katju Aro: Lisätään lausunnon viimeiseksi kappaleeksi ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Asiakasmitoituksen onnistumisen kannalta tärkeää on huomioida myös muut asiakasmitoitukseen ja sen kuormittavuuteen vaikuttavat seikat. Tällaisia seikkoja ovat lastensuojelun työntekijöiden työhyvinvoinnin ja työehtojen parantaminen, jotta lastensuojelun vakanssit saadaan pidettyä täytettyinä myös Helsingissä, ja lastensuojelun tukitoimien kuten tukiperhetoiminnan ja kotipalvelun parempi resursointi."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Kati Juva): Lisätään lausunnon viimeiseksi kappaleeksi ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Selvityksen tulee sisältää selkeät kehittämissuositukset ja laskelmat siitä, mikä on se taso, (sosiaalityöntekijän asiakasmäärä sekä sosiaaliohjaajan asiakasmäärä), joka turvaa jälkihuollon asiakasnuorten palvelut ja miten huolehditaan, että tämä taso toteutuu. Selvityksen mahdollisesti sisältämät toimenpidesuositukset tuodaan lautakunnan käsittelyyn."

Jaa-äännet: 6

Tapio Bergholm, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Mari Rantanen, Daniel Sazonov, Karita Toijonen

Ei-äännet: 7

Katju Aro, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Saku Etholen, Kati Juva, Laura Nordström, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen äänin 7 - 6.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Laura Nordström): Lausunnon kuudenneksi kappaleeksi lisätään: "Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että lastensuojelun avo- ja sijaishuolto tulisi tulevaisuudessa resursoida niin, että keskimääräinen lapsimäärä työntekijää kohden olisi enimmillään noin 30 lasta. Lastensuojelun resursseista ja kehittämistoimenpiteistä raportoidaan vuonna 2019."

Jaa-äännet: 7

Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Mari Rantanen, Daniel Sazonov, Karita Toijonen

Ei-äännet: 6

Katju Aro, Leo Bergman, Saku Etholen, Kati Juva, Laura Nordström, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 7 - 6.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Katju Aro): Lisätään lausunnon viimeiseksi kappaleeksi ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Asiakasmitoituksen onnistumisen kannalta tärkeää on huomioida myös muut asiakasmitoitukseen ja sen kuormittavuuteen vaikuttavat seikat. Tällaisia seikkoja ovat lastensuojelun työntekijöiden työhyvinvoinnin ja työehtojen parantaminen, jotta lastensuojelun vakanssit saadaan pidettyä täytettyinä myös Helsingissä, ja lastensuojelun tukitoimien kuten tukiperhetoiminnan ja kotipalvelun parempi resursointi."

Jaa-äännet: 4

Tapio Bergholm, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 9

Katju Aro, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Saku Etholen, Kati Juva,
Laura Nordström, Mari Rantanen, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

13.02.2018 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sari Nieminen, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 23161
sari.nieminen(a)hel.fi